

Státní
veterinární
správa

Nákazová situace v České republice a Evropě u vybraných nákaz

MVDr. Katarína Juhásová

12. 5. 2022, Olomouc

Vzteklina

Vzteklina je virové onemocnění teplokrevných živočichů, **včetně člověka**, které napadá nervový systém. Onemocnění vždy končí smrtí.

- Vzteklina se v ČR nevyskytuje již od roku 2002 (orální vakcinace lišek prováděna 20 let - 1989 až 2009).
- Každoročně je několik případů vztekliny u lišek hlášeno z Polska – region Malopolske, Rumunska, Moldavska a mnoho případů z celého území Turecka – riziko pro turisty.
- Slovensko a Polsko provádí v rizikových oblastech orální vakcinaci lišek.

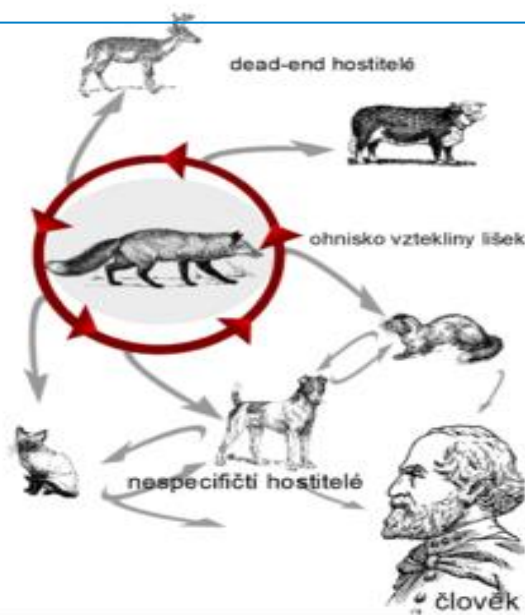
V ČR platí povinná vakcinace psů a lišek a jezevců držených v zajetí, povinnost nechat vyšetřit zvíře, které poranilo člověka.

Provádí se také monitoring – na celém území ČR jsou vyšetřovány lišky a psíci mývalovití (4 ks/ km²).

V roce 2021 bylo celkem vyšetřeno **2 932 zvířat**. Domácích zvířat bylo vyšetřeno **89**, z toho 43 psů a 45 koček. Volně žijících zvířat bylo vyšetřeno **2 843**, z toho 2 794 lišek.

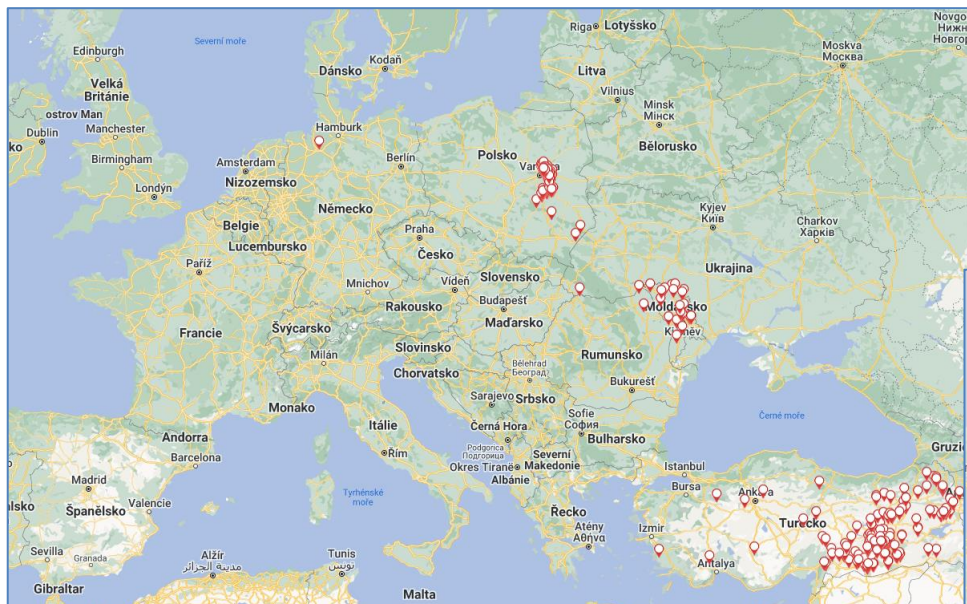
V roce 2015 byl diagnostikován jeden pozitivní případ vztekliny u netopýra večerního; jedná se o specifickou formu onemocnění jejímž výskytem není dotčen status ČR vztekliny prosté

Vzteklina

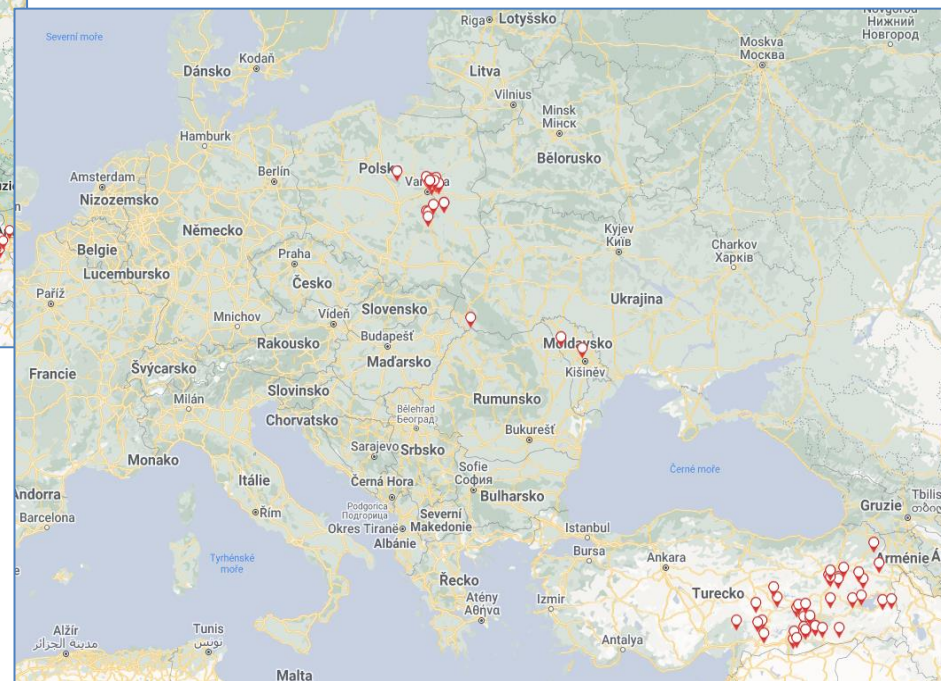
Případy vztekliny v Evropě v roce 2021

Celkem 275 případů – 138 Turecko, 113 Polsko, Moldavsko 19, Rumunsko 4 a Německo 1

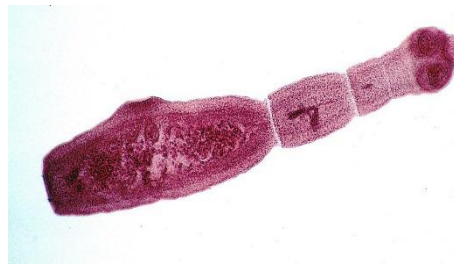

Případy vztekliny v Evropě v roce 2022 (k 21.4.2022)

Celkem 66 případů – 38 Turecko, 25 Polsko, 2 Moldavsko a Německo 1

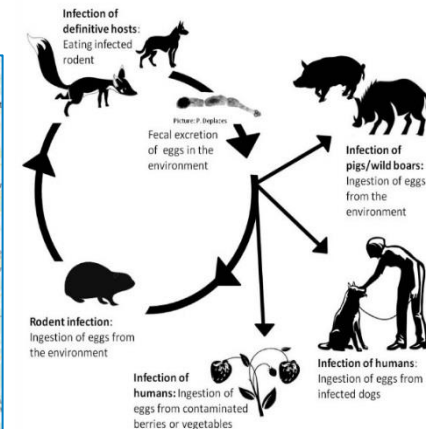
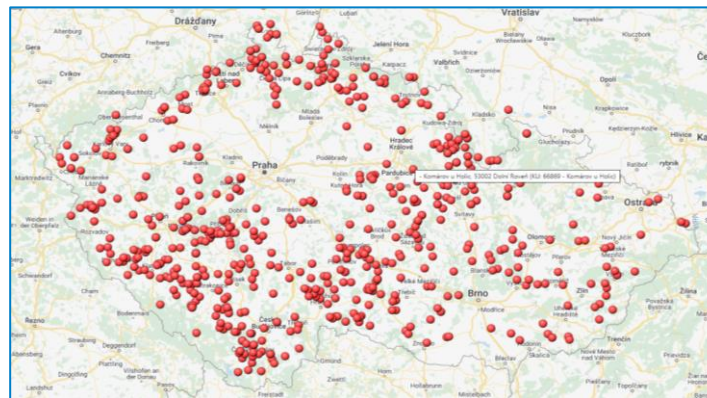
Echinokokóza lišek

- Echinokokóza je **parazitární onemocnění** způsobované tasemnicí *Echinococcus multilocularis*.
- V Evropě je hlavním hostitelem **liška obecná**, může se ale vyskytovat také u **psů** a **koček** v oblastech s vyšším výskytem hlodavců (mezihostitelů).
- Dospělá tasemnice žije v tenkém střevě hostitele a uvolňuje vajíčka, která se s trusem dostávají do vnějšího prostředí, kde mohou ulpět na vegetaci i lesních plodech (borůvky, jahody, houby atd.). Ve vnějším prostředí jsou vajíčka velmi odolná. Přežívají až 8 měsíců plně schopná nakazit mezihostitele.
- Mezihostitelem jsou různé druhy drobných savců, např. hraboš polní, hryzec vodní, hrabošík podzemní, norník rudý, myš domácí a ondatra pižmová, a **také člověk**. K nakažení dochází perorálně (požitím vajíček).
- V mezihostitelském organismu se po dlouhé inkubační době (až několik let) především v játrech, případně plicích či jiných orgánech vytváří další stádium – boubel (larvocysta). Je to komplex navzájem spojených měchýřků, obsahujících zárodky tasemnice, které se vnějším pučením množí a infiltrují okolní tkáň. Podobně jako zhoubný nádor mohou i metastázovat do vzdálenějších orgánů (mozek, plíce apod.).

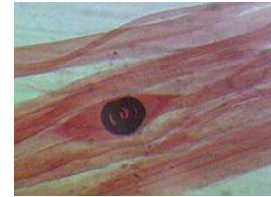
Monitoring echinokokózy u lišek v ČR byl zahájen v roce 2016. Vyšetřovány byly dvě lišky (uhynulé, utracené nebo ulovené) na 100 km². V roce 2017 byl počet vyšetřených lišek, respektive psů mývalovitých zvýšen na 4 kusy na 100 km².

Positivní nálezy echinokokózy u lišek v roce 2021

ROK	monitoring echinokokózy	
	počet vyšetřených	počet pozitivních
2019	2 849	596
2020	2 691	674
2021	2 758	645
1-4/2022	1 258	240

Trichinelóza – divoká prasata a lišky

- Vnímaví všichni teplokrevní živočichové kromě ptáků, **včetně člověka.**
- Povinnost vyšetřit všechna ulovená divoká prasata – ochrana zdraví konzumenta.
- Od roku 2014 se vyšetřují i lišky a psíci mývalovití
- Vyšetření hrazeno ze státního rozpočtu.
- Prováděno v akreditovaných laboratořích trávící metodou.

V České republice dochází k ojedinělým záchytům trichinelózy u divočáků a lišek

Vyšetření divokých prasat na trichinelózu

Rok	vyšetřených	pozitivních
2017	230 998	1
2018	146 686	4
2019	237 246	1
2020	182 091	0
2021	232 355	2*

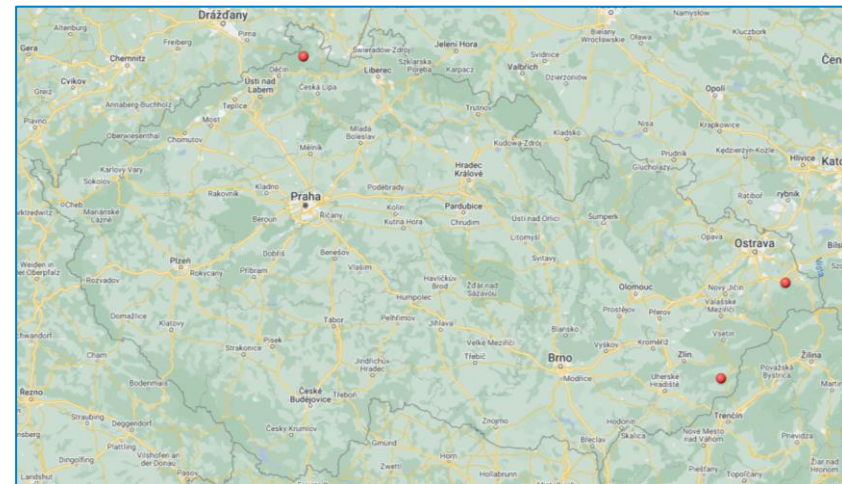
* prasata divoká dovezena do ČR z Polska do zvěřinového závodu v Karlovarském kraji

Vyšetření lišek a psíků mývalovitých na trichinelózu

Rok	vyšetřených	pozitivních
2017	2 942	7
2018	2 854	6
2019	2 892	3
2020	2 692	10
2021	2 758	3
1-4/2022	1 257	1

Pozitivní nálezy trichinelózy u lišek (2021)

 Liška

Západonilská horečka – West Nile Fever

- Západonilská horečka je virové onemocnění způsobující horečnaté nebo nervové onemocnění lidí a zvířat, zejména koní, psů a ptáků.
- Onemocnění se přenáší komáry rodu Culex, rezervoárem viru jsou ptáci.
- V současnosti je virus západonilské horečky rozšířen celosvětově v několika liniích.

Monitoring západonilské horečky - plošný monitoring výskytu protilátek proti WNV u koní byl v ČR zahájen v roce 2012. Vyšetřují se vzorky krevních sér vybraných ÚVS.

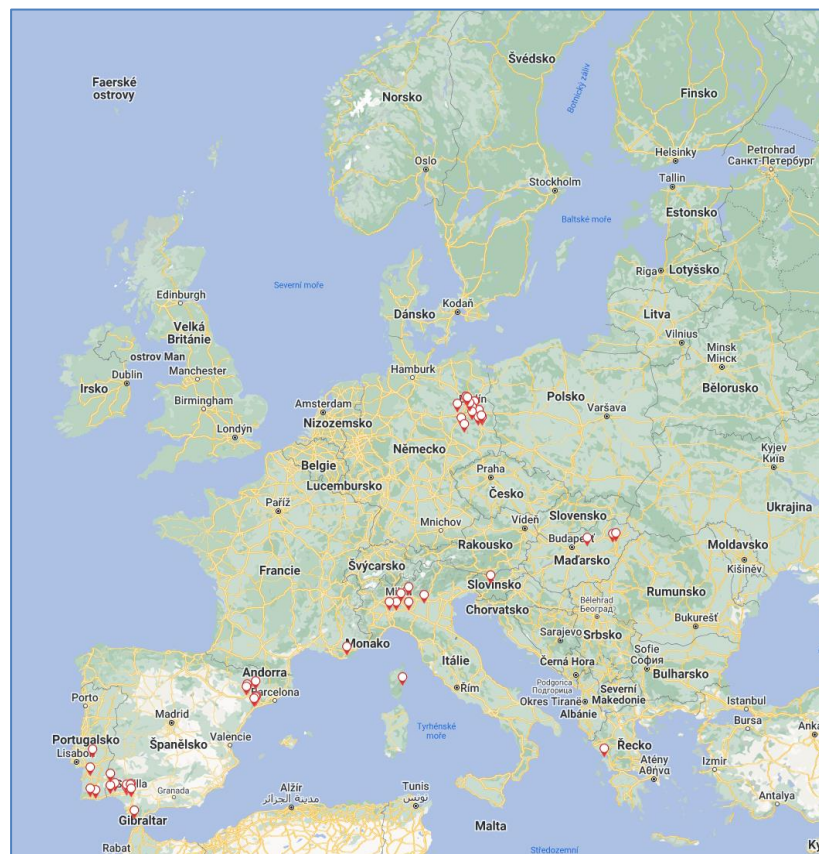
Diagnostika:

- **ELISA** - vyšetření na přítomnost **protilátek** proti WNV
- **VNT** – došetření vzorků pozitivně reagujících v ELISA testech vyšetření provádí **NRL pro arboviry** ve Zdravotním ústavu se sídlem v Ostravě

Rok	Počet vyšetřených sér	VNT pozitivní vzorky
2017	783	11
2018	783	9
2019	782	22
2020	783	12
2021	844	21

Celkem 52 ohnisek WNV – 18 Španělsko, 17 Německo, 6 Itálie, 4 Portugalsko, Maďarsko 3, Francie 2, Slovinsko 1, Řecko

Výskyt WNV v Evropě v roce 2021

Africký mor prasat (AMP)

- Africký mor prasat (AMP) je akutní, nakažlivé **onemocnění prasat domácích a divokých** podobné klasickému moru prasat
- **Na člověka se AMP nepřenáší.**
- AMP je charakteristický vysokou, téměř 100 % letalitou (úmrtností).
- **Virus je vysoce rezistentní, dlouhodobě přežívá v materiálech a prostředí**
- Virus se vylučuje sekrety a exkrety již 1-2 dny před klinickými příznaky.
- Příznaky: vysoká horečka až 42 °C, malátnost, těžké dýchání, anorexie, krvavý průjem, zvracení, krváceniny v orgánech a na kůži.
- **Vakcína proti AMP neexistuje, není možné ani léčení.**

Výskyt AMP v ČR – Zlínský kraj, pouze u prasat divokých:

- první pozitivní případ **26. 6. 2017**; poslední pozitivní nálezy: ulovené **8. 2. 2018** nalezené uhynulé **15. 4. 2018** (kadáver stáří 5-6 měsíců)
- Celkový počet pozitivních případů: **230** (212 uhynulých a pouze 18 ulovených)
 - 12. 3. 2019 zrušení regionalizace pro ČR
 - 19. 4. 2019 zveřejněna self-declaration ČR k AMP na webu OIE

ČR je prostá AMP

Nadále zůstávají v platnosti MVO pro celou ČR:

- Celoroční **intenzivní lov** prasat divokých, povoleny některé zakázané způsoby lovu
- Zákaz **přikrmování** prasat divokých, omezení vnaďení (20 kg/1 vnaďiště/50 ha honitby)
- Zákaz krmení domácích prasat odpady ze stravovacích zařízení a **kuchyňskými odpady**
- Zákaz dovozu „**trofejí**“ z prasat divokých ze zemí s výskytem AMP
- Zákaz používat v chovech prasat **seno a slámu** ze zemí s výskytem AMP

Č. j. SVS/2019/037197-G

ÚPLNÉ ZNĚNÍ NAŘÍZENÍ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVY

Tento dokument je třeba brát jako dokumentační a informační nástroj a správní orgán nenesे odpovědnost za jeho obsah.

Č. j. SVS/2019/127866-G ze dne 26. 10. 2018
ve znění č. j. SVS/2019/034053-G ze dne 14. 3. 2019

NAŘÍZENÍ STÁTNÍ VETERINÁRNÍ SPRÁVY

Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy jako místně a věcně příslušný správní orgán podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. c) zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 54 odst. 2 písm. a) a odst. 3 veterinárního zákona a s vyhláškou č. 202/2004 Sb., o opatřeních pro předcházení a zotavování afrického moru prasat, nařizuje tato

mimořádná veterinární opatření

k zamezení šíření nebezpečné nákazy – afrického moru prasat na území České republiky

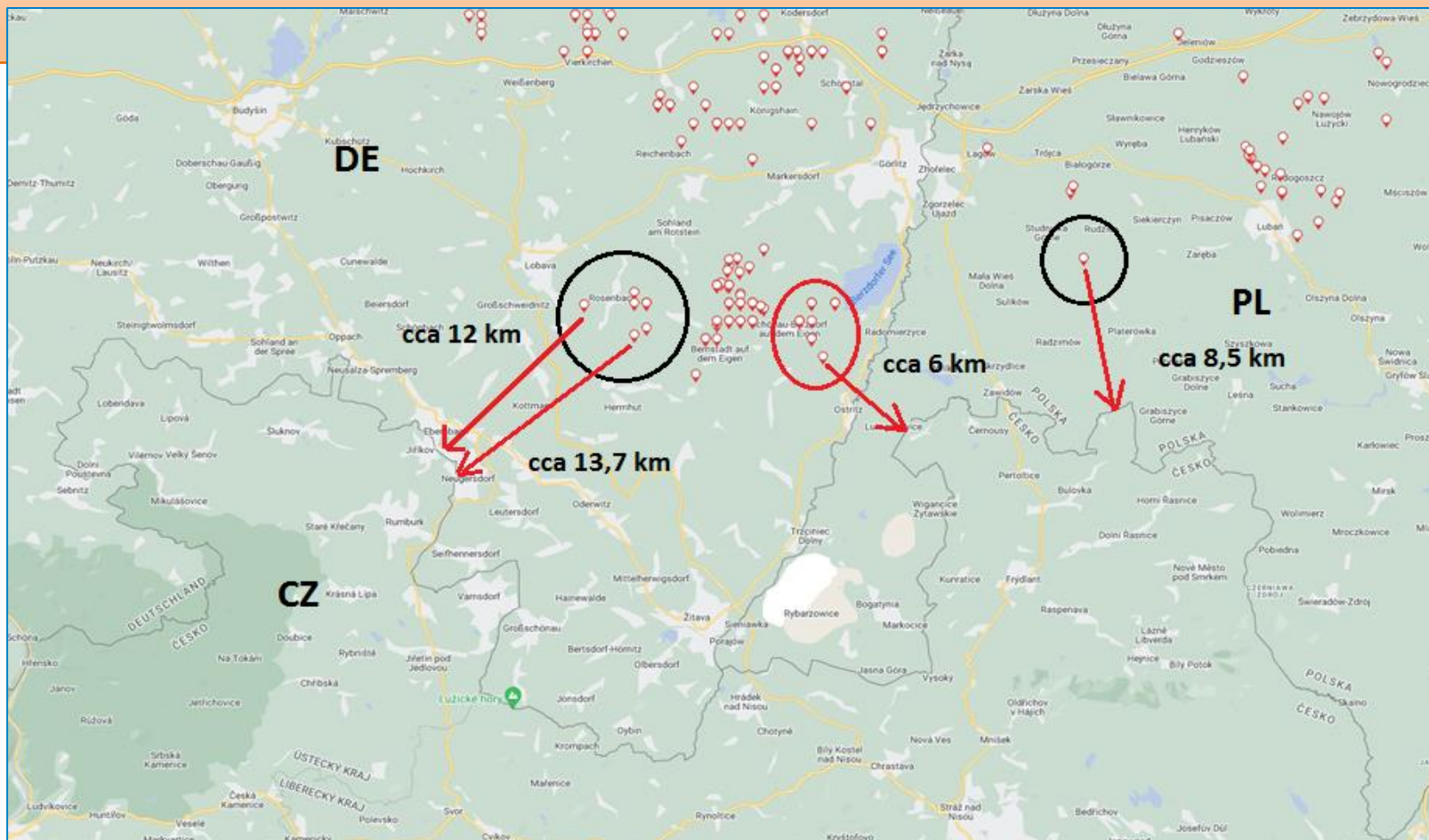
Č. 1

Všem uživatelům honitbe nebo oprávněným účastníkům lovu se nařizuje intenzivní celoroční lov prasat divokého bez ohledu na věkovou kategorii a poňtavi s možností využití i následujících způsobů lovu

- a) pomocí zdrojů umělého osvětlení, zařízení pro osvětlení terče, zaměřovače zbraní konstruovaného na principu noktovizoru,
- b) na honebních pozemcích, na kterých současně probíhá sklizeň zemědělských plodin, a na sousedních pozemcích ve vzdálenosti do 200 m od hranice těchto pozemků,
- c) na čekané ve vzdálenosti do 200 m od hranic sousední honitby a v této vzdálenosti vnaďit, umístit myslivecká zařízení a provádět lov z mysliveckých a jiných zařízení,
- e) sřídlením v odchylových zařízeních krátkou nebo dlouhou kulovou zbraní s energií v 0 metrech výšší než 300 J,
- f) odlovením kloupa a bachněm na společných lovech s možností lovu jednotlivou střelou z brokové zbraně.

Šíření AMP v Německu a Polsku – riziko pro ČR

- **Polsko** - v roce 2022 zatím hlášeny případy AMP pouze u prasat divokých (WB), nejbližší pozitivní případ u WB **cca 8,5 km** od hranice s ČR (viz mapa)
- **Německo** - v roce 2022 zatím hlášeny případy AMP pouze u WB, nejbližší případy AMP u WB cca **6 - 14 km** od CZ hranic - viz mapa, postiženy jsou již 3 spolkové republiky (Sasko, Brandenbursko a Meklenbursko - Přední Pomořansko).

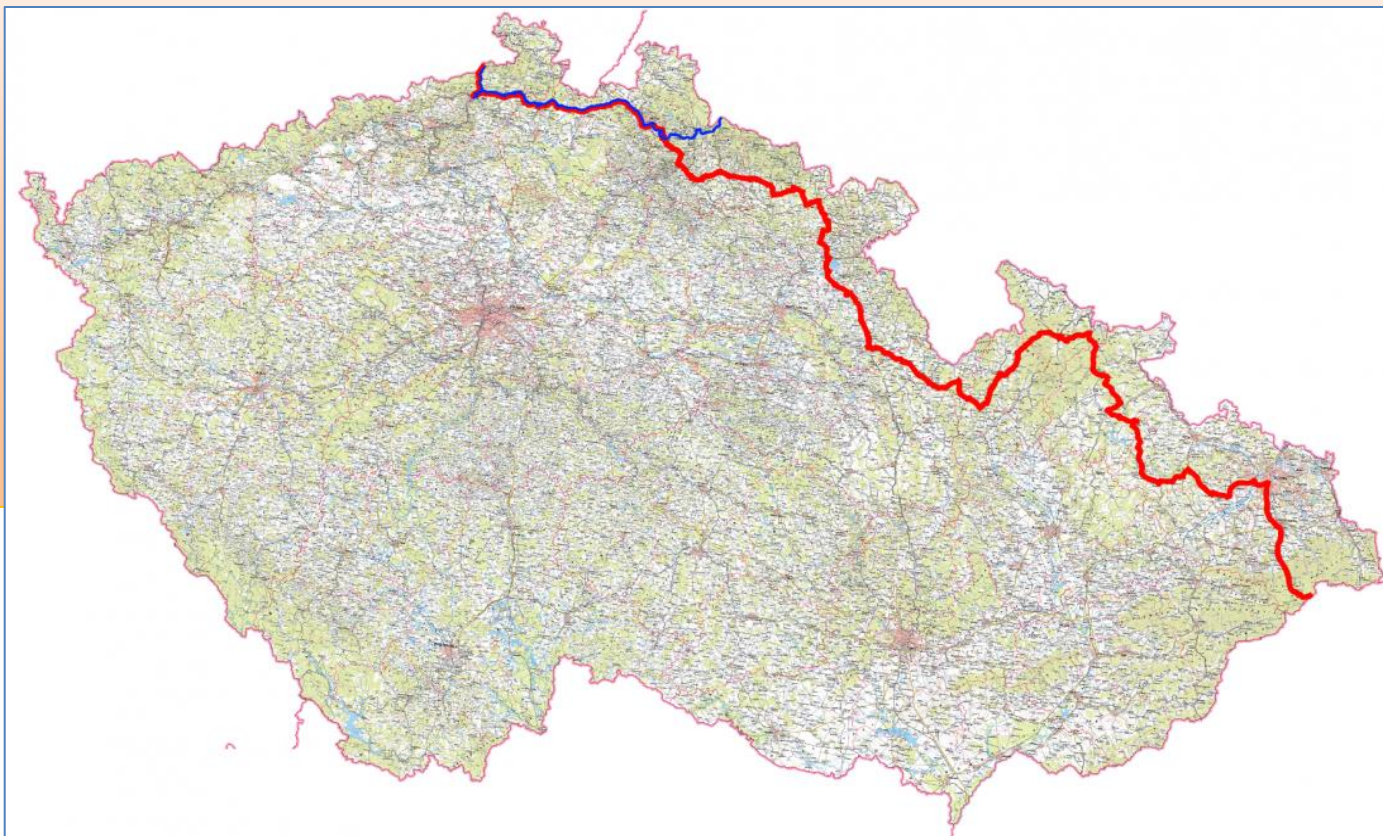

Opatření v ČR – oblast s intenzivním odlovem

od 12. 11. 2020 MVO pro oblast s intenzivním odlovem v části Libereckého a Ústeckého kraje (modrá čára na mapě)

- rozloha 1 440 km²
- nálezné Kč **3 000,- / kus**; zástřelné Kč **2 000,- / kus**

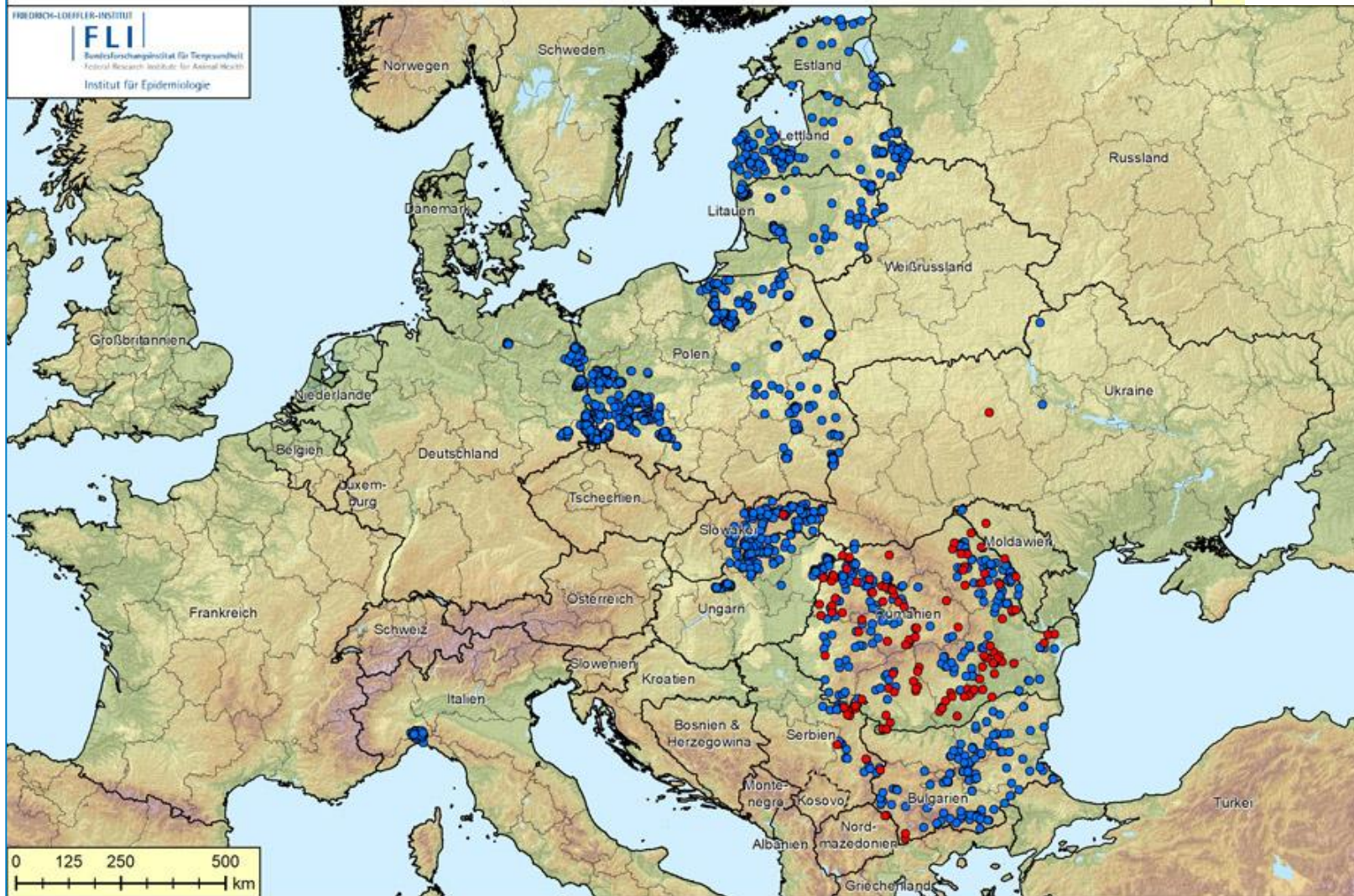
Z důvodu neustále se zhoršující nálezové situace i v průběhu roku 2021 v sousedních státech - zejména v Polsku, kdy nejbližší potvrzené případy AMP u WB byly hlášeny cca 8-10 km od hranic s ČR byla dne 30.11.2021 původní oblast s intenzivním odlovem divokých prasat rozšířena o příhraniční oblasti **Královehradeckého, Pardubického, Olomouckého a Moravskoslezského kraje podél celé hranice s Polskem** (červená čára na mapě). Jedná se o oblast velikou cca 8 500 km².

Přehled ohnisek a pozitivních případu AMP v roce 2022 - zdroj FLI

Afrikanische Schweinepest im Baltikum, Bulgarien, Deutschland, Italien (exklusive Sardinien), Moldawien, Nordmazedonien, Polen, Rumänien, Serbien, Slowakei, Ukraine und Ungarn 2022 Datenquelle: ADIS, TSN (Stand: 08.04.2022 - 08:05 Uhr)

- domácí prasata
- divoká prasata

Programy tlumení salmonel v chovech drůbeže

- Povinné (evropská legislativa).
- Zaměřeny na tlumení sérotypu salmonel, které mají dopad na veřejné zdraví.
- Nejde o zdravotní stav ptáků, ale o riziko kontaminace produktů a ohrožení zdraví spotřebitele.
- Sledování výskytu salmonel v prostředí chovu (bakteriologické vyšetření vzorků trusu, případně krmiva).
- Jedná se o komplex opatření (biologická bezpečnost v chovech, monitoring, vakcinace).

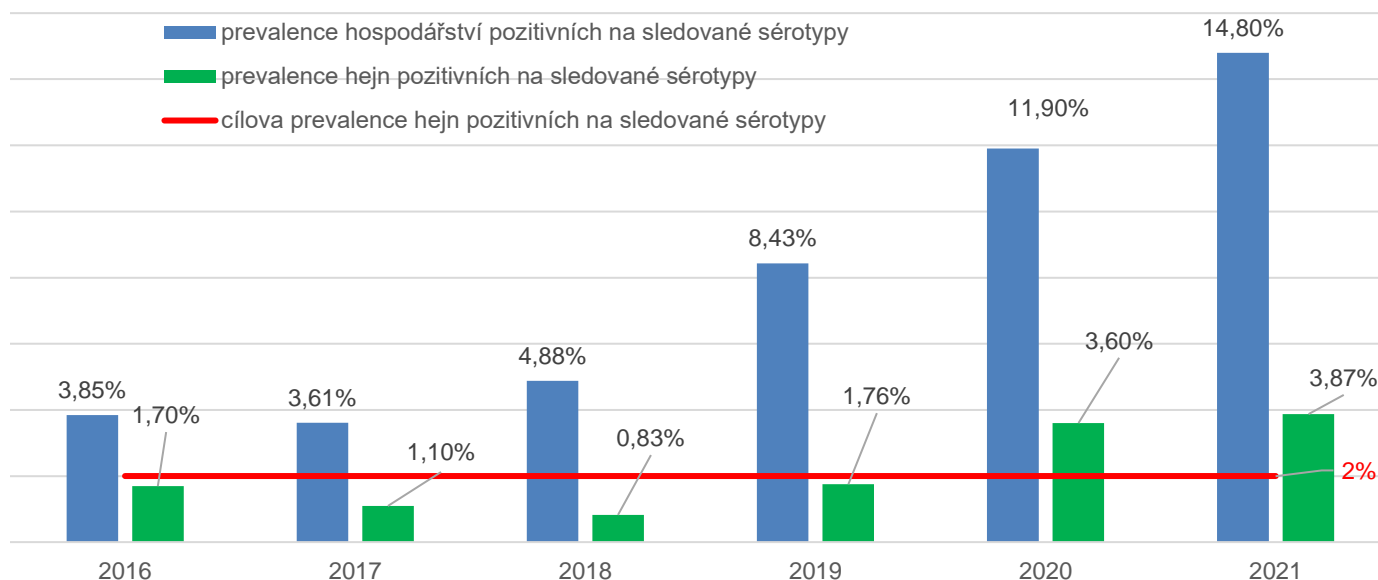
Kategorie drůbeže	Sledované sérotypy salmonel	Cílová prevalence sledovaných sérotypů dle evropské legislativy
Reprodukční chovy	S. Enteritidis, S. Typhimurium, S. Infantis, S. Hadar, S. Virchow	1%
Chovy nosnic pro konzumní vejce	S. Enteritidis, S. Typhimurium	2%
Chovy kuřat na maso	S. Enteritidis, S. Typhimurium	1%
Chovy krůt	S. Enteritidis, S. Typhimurium	1%

Nosnice konzumní vejce

Opatření v případě výskytu *Salmonella Enteritidis* nebo *Salmonella Typhimurium*

- Hejno je buď poraženo, nebo pokračuje ve snášce vajec, která jsou určena pouze na tepelné zpracování, je zakázáno uvolňovat je na trh jako vejce třídy A.
- Vyšetření ostatních hejn na hospodářství
- Vyšetření vzorků krmiva
- Kontrola účinnosti dezinfekce v hale po pozitivním hejnu

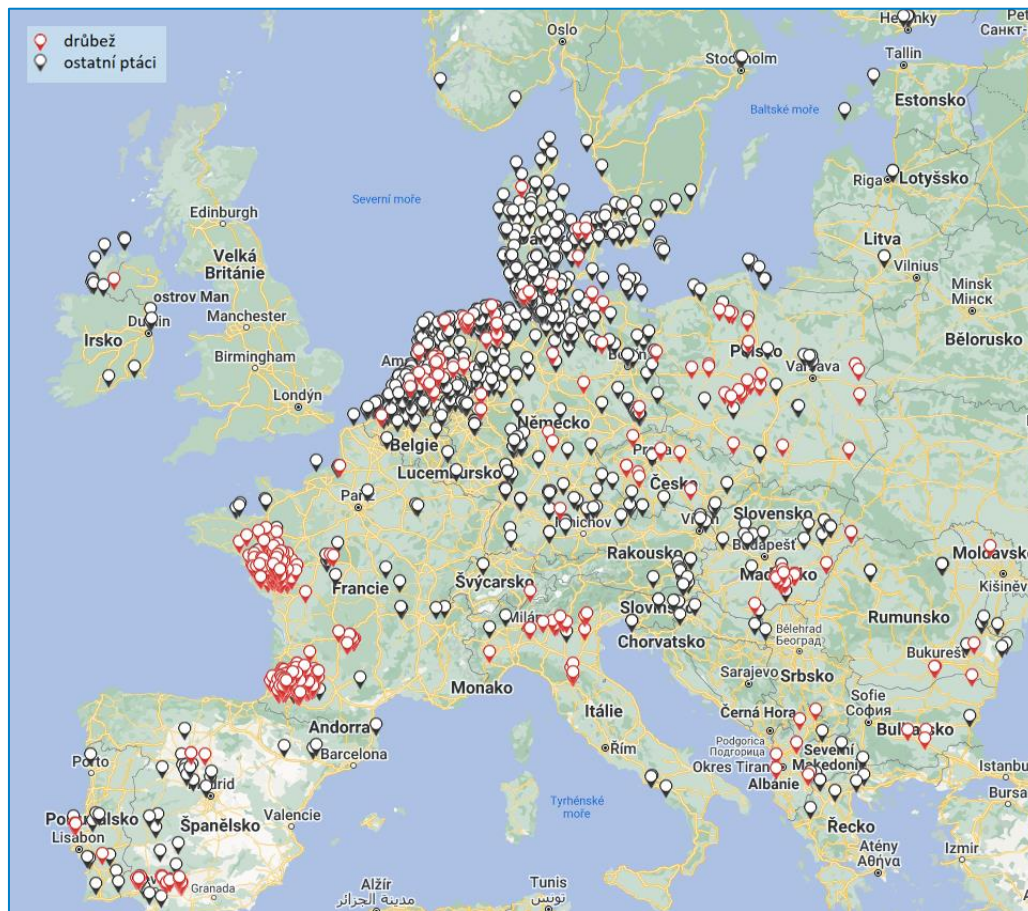
Výskyt salmonel v chovech nosnic s produkcí konzumních vajec 2016 – 2021

Ptačí chřipka – aviární influenza (AI)

Výskyt HPAI v Evropě v roce 2022 (k 19.4.)

- Ptačí chřipka drůbeže je **nebezpečná nákaza** kura domácího, krůt, vodní drůbeže, holubů, pernaté zvěře, exotických ptáků a volně žijících ptactva, vyvolaná virem influenzy A. Viry ptačí chřipky se běžně vyskytují u volně žijících ptáků, častěji u vodních, kteří jsou přirozeným rezervoárem viru aviární influenzy. Vodní drůbež je bez klinických příznaků a úhyny jsou vzácné.
- K přenosu nákazy dochází zejména perorálně prostřednictvím trusu infikovaných ptáků, kontaminovaného krmiva a vody.
- Na základě patogenity se viry dělí na vysoce (HPAI) a níže (LPAI) patogenní. Viry vysoce patogenní aviární influenzy (především H5N1) mohou způsobit rozsáhlé ztráty u domácí drůbeže.
- S ohledem na možné riziko přenosu na člověka jsou za nejrizikovější považovány subtypy H5 a H7.
- **Dosud nebyl dokázán přenos virů z volně žijících ptáků na lidi.**

DRŮBEŽ

Ohniska HPAI především subtypu H5N1, ale také H5N8, H5N2 – celkem **1 334 ohnisek** v 19 zemích Evropy

Drůbež

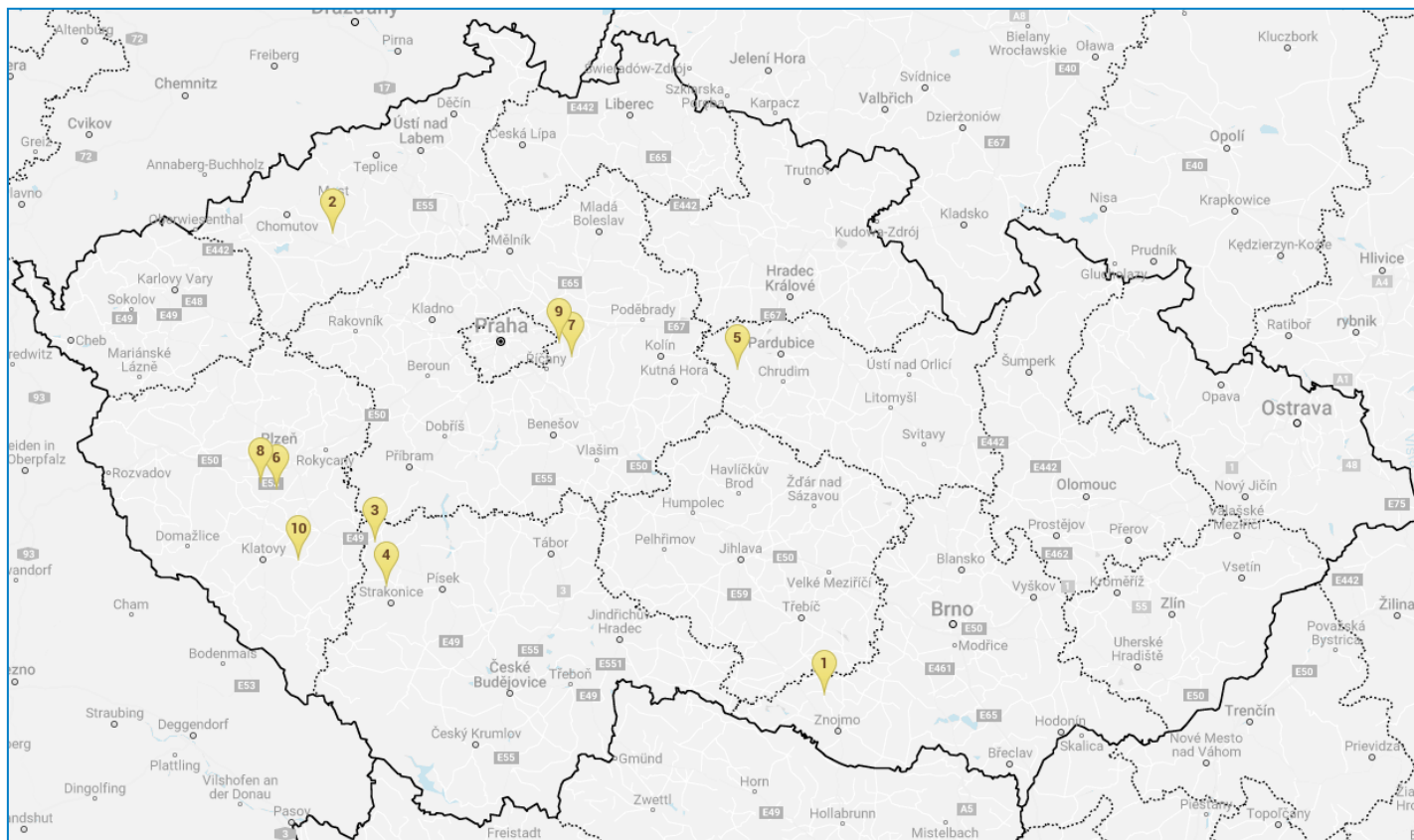
10 ohnisek HPAI v 6 krajích:

- 8 HPAI H5N1 v malochovech drůbeže
- 2 HPAI H5N1 v komerčních chovech drůbeže (1x kachny divoké, 1x plemenné kachny)

1	Bojanovice	Jihomoravský kraj	
2	Blažim	Ústecký kraj	
3	Hajany	Jihočeský kraj	komerční hospodářství
4	Klínovice	Jihočeský kraj	
5	Lipoltice	Pardubický kraj	komerční hospodářství
6	Lišice	Plzeňský kraj	
7	Masojedy	Středočeský kraj	
8	Lišice 2	Plzeňský kraj	
9	Přišimasy	Středočeský kraj	
10	Plánice	Plzeňský kraj	aktivní uzavřené pásmo

Mapa: OHNISKA HPAI U DRŮBEŽE

Volně žijící ptáci

2 případy HPAI H5N1 u volně žijících ptáků

- 2x labuť velká
- Středočeský a Zlínský kraj

Děkuji za pozornost

Státní
veterinární
správa